

SİNOP İLİNİN ALTERNATİF TURİZM ÇEŞİTLERİ AÇISINDAN SWOT ANALİZİ*

H. Kutay AYTUĞ**
Çağrı ERYILMAZ***
Semra UÇAR****
Okan CAN*****

ÖZET

1970'lerden beri dünyanın farklı bölgelerinde uygulamaları görülen alternatif turizm, genellikle deniz kum ve güneş üçlüsü dışında, küçük ölçekli ve büyük ölçüde yerel nüfusu ilgilendiren projeleri tanımlamakta kullanılan bir kavramdır. Kültür, turizm ve eğitim kenti olarak konumlandırılan Sinop'taki en önemli ekonomik faaliyetlerden biri turizmdir. Bununla birlikte, yaz sezonunun kısırlığından kaynaklı olarak Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül gibi en fazla 4 ay süren bir turizm sezonu, kentin turizme dayalı gelişmesini sınırlamaktadır. Buna karşın Sinop ili sahip olduğu bakir doğası, tabiat parkları, gölleri, mağaraları, yaban hayatı, en az 5000 yıllık tarihinden kaynaklı kültürel ve arkeolojik değerleri ile büyük bir alternatif turizm potansiyeline sahiptir. Bu çalışmada ilin alternatif turizm potansiyelini değerlendirmek için turizm paydaşlarıyla 2018 Kasım ayında yapılan açık-uçlu 22 görüşme sonucunda elde edilen veriler ışığında, öncelikle kentin alternatif turizm destinasyonları değerlendirilmiştir. Daha sonra ise Sinop'taki turizm paydaşlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler sonucunda bir SWOT analizi tablosu oluşturulmuş ve değerlendirilmiştir. Turizm paydaşlarına göre, Sinop kültür turizmi, kırsal turizm ve spor turizmi gibi alternatif turizm türleri açısından önemli bir destinasyon olma potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte kent özellikle alt yapı ve şehir içi ulaşım sorunları ile turizm paydaşları arasında yeterince eşgüdüm sağlanamaması nedeniyle bu potansiyeli yeterince hayata geçirememektedir. Son olarak hem SWOT analizinin sonuçları hem de kentin alternatif turizminin nasıl daha fazla geliştirilebileceğine yönelik görüşmelerdeki paydaşların verdiği bilgiler de dikkate alarak öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sinop, Alternatif Turizm, Kırsal Turizm, Doğa Turizmi, SWOT Analizi.

A SWOT ANALYSIS OF ALTERNATIVE TOURISM POTENTIAL OF SINOP PROVINCE

ABSTRACT

Alternative tourism, which is used to define small-scale projects based on local population since 1970s, is a different concept than mass tourism depending on sea, sun and sand. Tourism is one of

Araştırma Makalesi

Makale Gönderim Tarihi: 16.08.2020; Yayıma Kabul Tarihi: 01.09.2020

* Bu çalışma Sinop Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.
Proje No: FEF-1901-18-18.

** Doç. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, MANİSA;
ORCID: 0000-0002-6353-7468, E-posta: kutayaytug@yahoo.com

*** Doç. Dr., İzmir Bakırçay Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, İZMİR;
ORCID: 0000-0001-9972-9245, E-posta: cagrideniz@gmail.com

**** Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, SİNOP;
ORCID: 0000-0002-9813-7640, E-posta: semraucar@gmail.com

***** Yüksek Lisans Öğrencisi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü, MANİSA;
ORCID: 0000-0003-4863-5534, okancan718@gmail.com

the most important economic activities in Sinop that is promoted as a city of culture, tourism and education. Short summer season limits current tourism activities and so the development of city depending on tourism. However, Sinop has an enormous tourism potential thanks to its untouched nature, national parks, lakes, caves, wild life, cultural and archaeological values with 5.000 years of history. In order to assess the alternative tourism potential and destinations of Sinop, this study conducted 22 semi-structured interviews with local stakeholders in 2018 October. Following, a SWOT analysis was performed within the framework of the findings of interviews. According to the tourism stakeholders, Sinop has a potential to become an important destination for alternative tourism types such as cultural tourism, rural tourism and sports tourism. However, the city is not able to realize this potential sufficiently due to lack of coordination among tourism stakeholders and poor infrastructure and urban transportation. Finally, suggestions depending on both the results of SWOT analysis and findings of interviews, are proposed to develop alternative tourism in Sinop.

Keywords: Sinop, Alternative Tourism, Rural Tourism, Nature Tourism, SWOT Analysis.

Giriş

Tarih boyunca, Karadeniz coğrafyasında oldukça önemli bir yeri olan ve birçok uygarlığa ev sahipliği yapan Sinop'ta ilk yerleşim izinin kalkolitik (M.Ö. 4500-3000) döneme kadar uzandığı görülmektedir. Karadeniz'deki önemli doğal limanlardan biri olan kent, antik çağdan beri parlak, yoğun bir ticari ve kültürel yaşantıya sahip olmuştur. Bizans, Selçuklu, Çandaroğlu ve Osmanlı yönetimlerinde de bu önemini koruyan ve Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki Sinop Baskınına (1853) kadar, kale ve tersanesi ile bölgenin en önemli askeri üslerinden biri konumunda olan kent, izleyen süreçte önemini kaybetmiştir. Günümüzde kendini kültür, turizm ve eğitim kenti olarak tanımlayan Sinop, yaz sezonunun kısalığı nedeniyle sadece deniz, kum ve güneşe dayalı kitle turizmiyle sürdürülebilir bir ekonomik başarı elde etmekte zorlanmaktadır. Bu nedenle Sinop, yıl boyunca çok daha uzun bir zaman dilimine yayılan; deniz, kum, güneş dışındaki turizm türlerini ifade etmek için kullanılan alternatif turizm çeşitlerini önceleyen bir turizm stratejisini uygulamaya çalışmaktadır.

1970'li yılların sonu ile 1980'lerin başlarında hayata geçirilen, genellikle küçük ölçekli, daha az önemli ve büyük ölçüde yerel nüfusu ilgilendiren turizm projelerini tanımlamak için kullanılmaya başlanmış bir kavram olan alternatif turizm, çoğunlukla kitle turizmine karşı tercih edilen stratejileri ifade etmek için kullanılmaktadır.

Sinop ilinin alternatif turizm çeşitlerini SWOT analizi ile irdelemeyi hedefleyen bu çalışma, öncelikle kavramsal bir çerçeve çizmek için turizm, kitle turizmi ve alternatif turizm kavramlarını açıklayarak alternatif turizm türlerine değinmiştir. Daha sonra metodoloji başlığı altında nitel araştırma yöntemleri hakkında bilgi verilerek kullanılan araştırma yöntemi açıklanmıştır. İzleyen bölümde Sinop turizminin genel durumu ve kentin alternatif turizm potansiyeli gerek istatistiksel veriler, planlar ve raporlar doğrultusunda, gerekse sahada yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen nitel veriler çerçevesinde ortaya konulmuştur. Daha sonra, yapılan görüşmelerden elde edilen nitel veriler ışığında, Sinop'un alternatif turizm potansiyelinin SWOT analizi yapılmış ve yorumlanmıştır. Sonuç ve öneriler kısmında ise çalışma boyunca elde edilen veriler değerlendirilmiş, kentin alternatif turizm destinasyonlarının özellikleri özetlenmiş ve var olan sorunların giderilmesi ve kentin turizminin geliştirilmesi için öneriler sunulmuştur.

1. Kitle Turizmi ve Alternatif Turizm

Sosyal bilimlerin birçok alanında olduğu gibi turizm konusunda da kavramlar üzerinde tam bir uzlaşma bulunmamaktadır. Farklı açılardan konuya yaklaşan uzmanlar

turizmi farklı şekillerde tanımlamakta ve sınıflandırabilmektedir (Mill 1990: 17; Pender 2005: 4). Yazında genel olarak turizm kavramı bir kişinin; yaşadığı yerden 24 saatliğine seyahat etmesi, boş zamanını seyahat etmek ve tatil yapmak için kullanması ve iş için yolculuk yapmasıyla ilintili olarak kullanılmaktadır (Page vd. 2006: 4). Bu çalışmada turizm kavramı aşağıdaki şekilde kullanılacaktır (Aytuğ 2011: 8):

“İnsanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan gereksinmelerini karşıladıkları yerler dışına yerleşmemek ve kazanç sağlamak amacıyla çalışmamak koşuluyla dinlenme, eğlenme, merak, macera, kültür, spor, sağlık, iş, din v.b. nedenlerle kişisel ya da toplu olarak yaptıkları seyahatlerden, konaklamalardan ve turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep etmelerinden doğan iş ve ilişkiler bütünü”

Turizm sınıflandırmaları katılımcıların yaş düzeyi ele alınarak gençlik turizmi ve üçüncü yaş turizmi; katılımcıların gelir düzeyine odaklanılarak sosyal turizm, geleneksel turizm ve lüks turizm; katılımcıların sayısı temel alınarak bireysel turizm, kolektif turizm ve kitle turizmi olarak yapılabilmektedir. En çok tercih edilen sınıflandırmalardan biri turistlerin konaklama süresine göre yapılmaktadır. Bu sınıflandırmada turizm gününbirlik turizm, hafta sonu turizmi ve uzun süreli turizm olarak gruplandırılır. Turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği dönem dikkate alındığında yaz turizmi, kış turizmi veya sezon içi ve sezon dışı turizm olarak sınıflandırılır. Özellikle istatistiki verilerin tutulmasında önem arz eden turistlerin menşeyini temel alan sınıflandırmada turizm iç ve dış turizm ya da uluslararası turizm olarak gruplandırılır. Ayrıca seçilen ulaşım araçlarına göre karavan turizmi, kruvaziyer turizm, yat turizmi, demiryolu turizmi vb. ya da konaklama biçimine göre otel, motel, pansiyon, kamping, tatil köyü vb. şekillerde de sınıflandırılabilir (Yılmaz 2007: 13-15; Usta 2008: 14-17; Fletcher vd. 2018: 2-4). Bilimsel yazında, turizmin amaçları bakımından sınıflandırılması da oldukça yaygındır. Buna göre turizm 3 grupta sınıflandırılır. İlk olarak boş zaman ve dinlenme (rekreasyon) turizmi içinde tatil, spor ve kültürel turizm ile arkadaş ve akrabaları ziyaretleri yer almaktadır. Diğer turizm amaçlarına ise sağlık turizmi örnektir. Son olarak iş turizmi ise konferans ve toplantılara katılımı içermektedir (Cooper vd. 2008: 15).

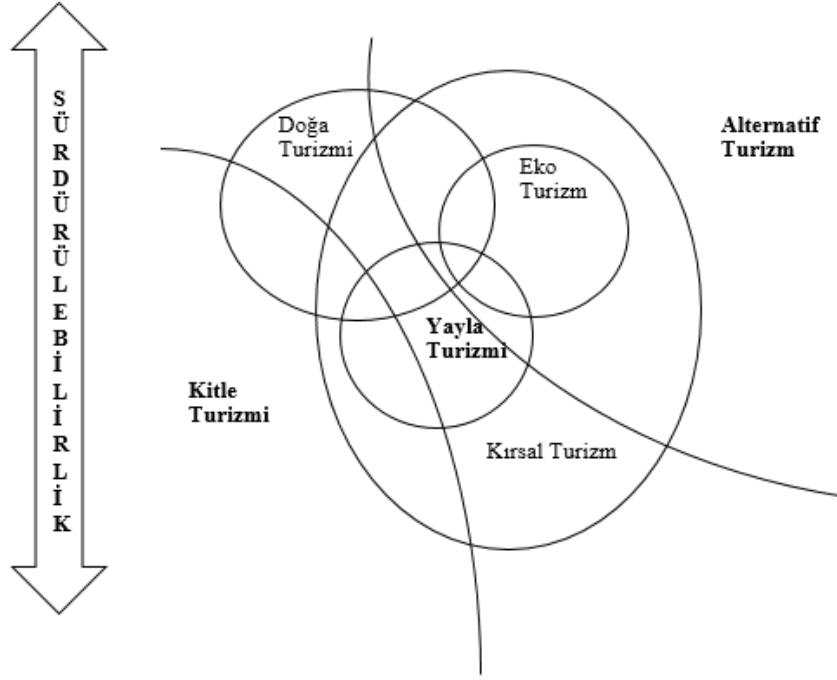
Bu çalışmada turizm, turizme katılan kişi sayısı ve gidilen yerle turistlerin etkileşimlerinin türü ve düzeyi esas alınarak kitle turizmi ve onun karşıtı olan alternatif turizm olarak sınıflandırılmıştır.

Kitle turizmi, ilk bakışta kolay anlaşılır gibi görülmekle birlikte kesin olarak tanımlaması oldukça zor bir kavramdır (Robinson vd. 2005: 2; Egresi 2016b: 5). Kitle turizmi; geniş bir tüketici kitlesini hedef alan, görece düşük fiyatlı, sıkı bir şekilde standardize edilmiş büyük ölçekli katılımın olduğu turizm ürün ve hizmetlerini tanımlamak için kullanılan bir kavramdır (Vanhove 1997: 44; Robinson vd. 2005: 2; Egresi 2016b: 5). Dünya tarihindeki bilinen ilk kitle turizmi Orta Çağ'daki hac hareketleri olmakla birlikte (Digence 2006: 36), bugünkü anlamda kitle turizmi modern dönemde II. Dünya Savaşı sonrası başlamıştır. Savaş sonrası dönemde Kuzeybatı Avrupalı turistler tatillerini Akdeniz sahillerinde geçirmeye başlamışlardır. Söz konusu bu turist hareketi öncelikle İspanya, İtalya ve Fransa'ya daha sonra Malta, Yunanistan ve Kıbrıs'a, 1980'lerde ise Türkiye'ye yönelmiştir (Egresi 2016b: 5).

Herkes tarafından üzerinde uzlaşmış bir kitle turizmi tanımı bulunmamakla birlikte, dört temel özelliği ön plana çıkmaktadır. Bunlar “çok sayıda kişinin katılımı, genellikle seyahatin toplu olarak örgütlenmesi, toplu olarak konaklama ve seyahat grubundaki tatil yapan bireylerin bilinçli bir bütünleşmesidir”(Vanhove 1997: 44). Bugün kitle turizminin birçok alt dalı bulunmakla birlikte, bu sınıflandırmada bir fikir birliği

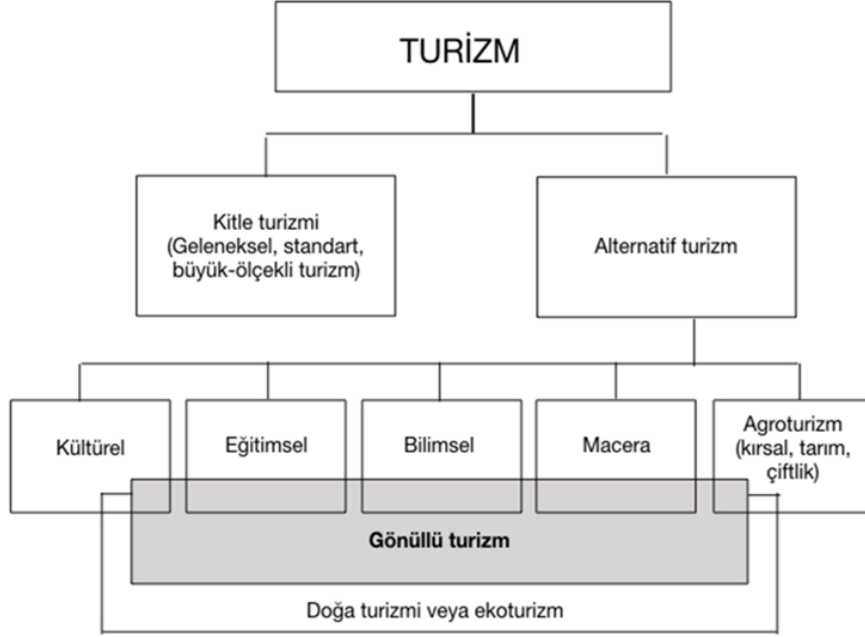
içinde olunmadığı görülmektedir. Bu durum genelde farklı turizm türlerinin birbirlerinin içine girmesinden ve kesin çizgilerle ayırlamamasından kaynaklanmaktadır. Şekil 1’de görüldüğü üzere kitle turizmi ile alternatif turizm iki farklı uçta olmakla birlikte, devam eden bir yapı oluşturmaktadırlar. Tüm alternatif turizm türleri hem ekolojik olarak hem de sosyal olarak sürdürülebilirliği mümkün kılarken, aynı zamanda ekonomik bir şekilde yaşamayı da amaçlamaktadır (Aytuğ 2016: 162).

Şekil 1: Kitle Turizmi ve Alternatif Turizm

(Aytuğ 2016: 162)

Kitle turizmi denilince ilk akla gelen deniz, kum, güneş üçlüsü olmakla birlikte (Pons vd. 2009: 2; Egresi 2016a: 6) tarih ve kültür turizmi, eğlence ve kumar turizmi, spor turizmi, iş turizmi, kongre turizmi ile inanç turizmi de kitle turizmi başlığı altında gruplanabilmektedir (Aytuğ 2011: 21-38). Birçok çalışmada doğa temelli turizm türleri ve kış sporları alternatif turizm grubu içinde ele alınırken McGehee ve Andereck yaptıkları çalışmada bunları kitle turizmi içinde gruplandırmıştır (2009: 40). Wearing gönüllülük turizmi (Volunteer Tourism) üzerine yaptığı çalışmasında turizmi iki ana kategoriye ayırmış ve kültürel turizm, eğitim turizmi, bilimsel turizm, macera turizmi, tarımsal turizm (agroturizm), kırsal turizm, eko-turizm ve gönüllülük turizmini alternatif turizm başlığı altında gruplamıştır (Wearing 2001: 30):

Şekil 2: Alternatif Turizmin Kavramsal Şeması

(Wearing 2001: 30)

1970’lerden beri dünyanın farklı kesimlerinde uygulamaları görülen alternatif turizm, üzerinde uzlaşmış bir tanımı bulunmayan kavramlardan biridir (Wearing 2001: 23; Holden 2008: 232). Günümüzde çok değişik anlamlarda kullanılabilen ve birçok farklı faktörle ilişkilendirilebilen alternatif turizm (Egresi 2016a: 60) zaman zaman çeşitli yazarlar tarafından “yeni turizm” (new tourism) (Poon 1994: 91-92), “yavaş turizm” (slow tourism) (Conwey vd., 2010), “apart turizmi” (homestay tourism) (Demoi, 1981), “toplum temelli turizm” (community-based tourism) (Manyara vd., 2007) olarak da ifade edilebilmektedir. Alternatif turizm Pearce’a göre, 1970’li yıllarda ve 1980’lerin başlarında desteklenen turizm projelerinde kullanılmaya başlanmıştır. Bu projeler genellikle küçük ölçekli, daha az önemli ve büyük ölçüde yerel nüfusu ilgilendiren projelerdir (Pearce 1992: 15). Pigram’a göre ise alternatif turizm, kitle turizmine karşı tercih edilen stratejileri göstermek için benimsenmiş bir kavramdır (Pigram 1992: 77).

Türkçe yazında da bir kavramsal uzlaşma yoktur. Örneğin Zeyrek, alternatif turizmi kırsal turizm, eko-turizm, doğa turizmi, “soft” (çevreye zarar vermeyen) turizm ve yeşil turizm, dağ-doğa yürüyüşü (trekking), kamp-karavan, bisiklet, foto safari, sportif olta balıkçılığı şeklindeki turizm türlerinin genel bir çerçevesi olarak tanımlayarak deniz, kum ve güneşe dayalı kitle turizminin karşısında konumlandırmıştır (Zeyrek, 2008). Ovalı ise, sürdürülebilir turizm, “soft” turizm, alternatif turizm ve eko-turizm kavramlarının aynı amacı temsil eden kavramlar olduğunu ve çalışmasında ekolojik turizm kavramını kullanmayı tercih ettiğini belirtmektedir (Ovalı 2007: 66). Tosun vd. alternatif turizmi daha küçük çaplı, yerel kişiler tarafından geliştirilmekte olan sürdürülebilir turizmi de

içine alan, doğal kaynakların korunması, yerel kültürü ve toplumu ilgilendiren konulara dikkat edilmesi gibi anlayışları önemseyen, büyük tur operatörlerinden çok bölgesel ya da konuyla ilgili uzmanların ilgilendiği bir turizm çeşidi olarak kabul etmektedir (Tosun 2003: 2). Yukarıda da vurgulandığı üzere kavramsal uzlaşa eksikliği olan alternatif turizm Macleod'a göre aşağıdaki unsurları içermektedir (Macleod 2005: 124):

- "Yöre halkıyla kısa temaslar,
- Ev sahibi aile yanında daha uzun konaklama; yerel toplum ve yaşam tarzıyla daha çok bütünleşme,
- Ticari olmayan öğrenme fırsatları (inceleme turları, çalışma kampları, değişim ziyaretleri),
- Çeşitli ülkelerdeki üçüncü dünya turizmiyle ilgili örgütler ve toplumsal gruplar,
- Ev sahibi ve ziyaretçilerin ülkelerindeki alternatif turizm seyahat acenteleri; varış yerinin kültür ve sorunlarından ziyade, çevreyi koruyan turistler ile ilgilenmektedir."

Alternatif turizm fikrini kitle turizminin karşısında önemli bir pazar bölümü olarak gören Holden, alternatif turizm kavramının en azından iki farklı şekilde yorumlanabileceğini vurgulamaktadır. Bunlar; çevresel farkındalığın çok daha fazla öne çıktığı bir turizm formu veya ana akım turizm formundan farklılaşan ancak daha düşük düzeyde çevresel hasarın şart olmadığı bir turizm formudur (Holden 2008: 232). Bununla birlikte Holden alternatif turizmin temel niteliklerini şöyle sıralamaktadır (Holden 2008: 233):

- "Yüksek ölçüde yerel sahiplikle küçük ölçekli gelişme,
- Çevresel ve sosyal etkileri en aza indirmek,
- Tarım gibi yerel ekonomik sektörler ile ekonominin diğer sektörleri arasındaki bağlantıları maksimize etmek ve ithalata olan bağımlılığı azaltmak,
- Turizm harcamalarının çoğunluğunun yerel halkta kalması,
- Güç paylaşımının yerelleşmesi ve karar alma süreçlerine yerel halkın da katılması,
- Gelişim hızının dış etkilerden ziyade yerel insanlar tarafından yönetilmesi ve kontrol edilmesi"

Tüm bu farklı tanımlamaların ve kavramsal çerçevelerin ışığında alternatif turizm "planlı ve programlı olarak yöre halkının katılımıyla ve onların kontrolünde uzun vadede gelişme sağlayan, değişime karşı direnç gösteren, küçük ölçekli işletmeler ile yerel mimariye uyumlu, çevreye ve kültüre karşı duyarlı ve onlarla bütünleşme sağlayan ve kitle turizminin (deniz kum güneş üçlüsü) dışında kalan bir turizm çeşidi" (Aytuğ 2011: 240) olarak tanımlanabilir. Olabildiğince geniş kapsamlı olarak çizilen bu çerçeveden hareketle bu çalışma; sağlık turizmi, termal turizm, yayla turizmi, akarsu (rafting) turizmi, dağcılık turizmi, kültür turizmi, mağara turizmi, av turizmi, botanik turizmi, kuş gözlemciliği, ekoturizm, kırsal turizm, tarımsal turizm, inanç turizmi, kruvaziyer¹, yat ve yelkenli turizmini² alternatif turizm kategorisinde değerlendirecektir.

¹ Her ne kadar katılımcı sayısı açısından büyük bir yoğunluk olduğu için kitle turizmi olarak değerlendirilmesi daha mantıklı görülse de karaya ayak basan turistlerin indikleri limandaki yerel ve küçük ölçekli işletmelerden aldıkları ürün ve hizmetler nedeniyle bu çalışmada bir alternatif turizm formu olarak değerlendirilmiştir.

2. Metodoloji

Bu çalışmada nitel yöntem kullanılmıştır. Kümbetoğlu (2015) nitel görüşmeleri üçe ayırmaktadır: Enformel sohbet tarzı görüşme, görüşme formu kullanılan derinlemesine görüşme ve yapılandırılmış açık-uçlu görüşme. Enformel görüşmelerde araştırmacı alanda, diğer tekniklere göre daha fazla zaman geçirmiş olmalıdır. Sorular önceden hazırlanmaz, araştırmacının yönlendirdiği sohbet esnasında ortaya çıkar. İkinci tipte ise görüşme, belli konu başlıkları ve sorulardan oluşan bir görüşme formu rehberliğinde gerçekleştirilir. Sistematiik bir biçimde; konu ve soru listesi tüm görüşülenlere "aynı düzende sorulmalıdır." Yapılandırılmış açık-uçlu görüşmeler ise kısıtlı araştırma zamanlarında uygulanır. Bir kez gerçekleşen görüşmelerde aynı bilgi alınmaya çalışılır. Görüşmeci etkisi azaltılmıştır ve sistematiik bir biçimde elde edilmiş verinin çözümlenmesi daha kolaydır (Kümbetoğlu 2015: 73-77). Bir alan çalışmasında araştırma sorusunun cevaplarına ulaşmak üzere kimlerle görüşüleceği; örnekleme kimlerin dâhil olduğu konusu önemlidir. Nitel araştırmalarda nicel araştırmalardan farklı olarak rastlantısal olmayan örneklem seçilmektedir. Zira araştırmacının amacı sosyal gerçekliğe dair bir genellemeye varmak değildir (Patton 1987: 51'den aktaran; Kümbetoğlu 2015: 97). Örneklemin araştırma problemi ile ilgili deneyimi ve fikri olan kişilerden oluşması tercih edilir. Nitel çalışmalarda kullanılan örneklemler içinde amaçsal, kartopu, kota ve teorik örneklemler öne çıkmaktadır. Nitel çalışmalarda sıklıkla kullanılan kartopu örnekleminde "kaynak kişilerden doğru diğer görüşülecek kişilere ulaşılması ve bir kartopu gibi, ilerledikçe yeni kişilere ulaşılması" hedeflenmektedir (Kümbetoğlu 2015: 96-101).

Araştırma kapsamında Sinop'ta turizm sektörünün zayıf ve güçlü yönleri; fırsatları ve tehditlerine dair farklı ilgi gruplarıyla yüz yüze yapılandırılmış açık-uçlu görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşülenler kartopu örneklemi ile seçilmiştir. Nitel çalışmalarda görüşülenlerin verimli katılımı için güven oluşturma safhası önemlidir. Bu nedenle, Sinop'taki önemli turizm aktörleri ile görüşebilmek için hâlihazırda bu aktörleri tanıyan ilgi gruplarıyla görüşme yapılmış ve güven oluşturulmuştur. Sonraki süreçte, bu aktörlerin yönlendirmeleri ve aracılıklarıyla mülki amirlerden pansiyonculara kadar turizm alanındaki diğer aktörlere erişim sağlanabilmiştir.

2018 Kasım ayı boyunca ilgi grupları temsilcileri ile ortalama bir saat süren yüz yüze yapılandırılmış açık-uçlu görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşülenlerin bilgisi ve rızası dâhilinde görüşmelerin ses kaydı alınmıştır. Görüşmelerde turizm sektöründeki ilgi gruplarının genel ve özgün görüşlerinin alınmasının yanı sıra araştırmacının çerçevesini oluşturan SWOT analizi başlıkları eksenindeki fikirleri öğrenilmiştir. Görüşmelerde SWOT analizini temel alan sorular sorulmuştur. Ayrıca, nitel araştırmacının doğasına uygun olarak her görüşme, sonraki görüşmelere temel olabilecek yeni sorular ve bakış açıları sağlamıştır. Aşağıdaki listede görüşülenlerin listesi ve ilgili bilgiler sunulmuştur:

Ayrıca yazında kruvaziyer turizminin alternatif turizm türü olarak değerlendirildiği çalışmalar da (Örneğin Günlü ve Şahin 2007: 152) mevcuttur.

² Yat limanı gibi ihtiyaç duyulan tesislerin büyüklüğü ve maliyeti düşünüldüğünde kitle turizmi olarak değerlendirilmesi çok daha uygun olsa da, bu çalışmada yelken yarışları ve yelken kursları gibi eğitim ve sportif aktivitelerle öne çıkan Sinop özelinde bu turizm türleri alternatif turizm olarak değerlendirilecektir. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı da yat turizmini alternatif turizm türü olarak değerlendirmektedir (TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018)

Görüşülen Listesi			
No	Cinsiyet	Yaş	Meslek
G-1	Erkek	55-64	Kamu Personeli
G-2	Erkek	55-64	Kamu Personeli
G-3	Erkek	40-54	Kamu Personeli
G-4	Erkek	18-24	Kamu Personeli
G-5	Erkek	25-39	STK Temsilcisi
G-6	Erkek	40-54	Kamu Personeli
G-7	Erkek	40-54	Kamu Personeli
G-8	Kadın	40-54	Kamu Personeli
G-9	Kadın	40-54	Akademisyen
G-10	Kadın	40-54	Kamu Personeli
G-11	Erkek	40-54	STK Temsilcisi
G-12	Erkek	40-54	Turizmci
G-13	Erkek	40-54	Turizmci
G-14	Kadın	40-54	STK Temsilcisi
G-15	Kadın	25-39	STK Temsilcisi
G-16	Erkek	40-54	STK Temsilcisi
G-17	Erkek	65 ve üzeri	Turizmci
G-18	Kadın	25-39	Turizmci
G-19	Kadın	40-54	Akademisyen
G-20	Erkek	65 ve üzeri	Turizmci
G-21	Kadın	40-54	Akademisyen
G-22	Erkek	40-54	Akademisyen

Tablo 1: Görüşülen Turizm Paydaşlarının Listesi

3. Sinop İli ve Alternatif Turizm Potansiyeli

Bu bölümde ilk olarak öncelikle Sinop ili hakkında kısaca bilgi vermek ve ilin turizmini genel olarak değerlendirmek üzere Sinop özelinde resmi turizm istatistikleri ve görüşmelerin yapıldığı paydaşlardan aktarılan bazı veriler ortaya konulacaktır. Daha sonra ise Sinop'taki alternatif turizm destinasyonları kısaca incelenecektir.

3.1. Sinop İli ve İl Turizminin Genel Durumu

Orta Karadeniz'de yer alan Sinop, Karadeniz kıyı şeridinin kuzeye doğru en çok sivrilerle uzanmış bulunan Boztepe Burnu ve yarımadası üzerinde kurulmuş olup, 41 derece 12 dakika ve 42 derece 06 dakika kuzey enlemleri ile 34 derece 14 dakika ve 35 derece 26 dakika doğu boylamları arasında yer almaktadır (T.C. Sinop Valiliği, 2018). Boztepe yarımadası üzerinde konumlandırılan kent, doğuda Samsun, güneyde Çorum, batıda Kastamonu ile sınır komşusu olup, 300 km kara sınırına ve 175 km kıyı şeridine sahiptir. Sinop yarımadası çevresinde ve kıyı kesiminde, kıyıya paralel uzanan 100 ile 500 m. arasında değişen tepeler mevcut olup, il sınırları içindeki en yüksek dağlar 2000 metrenin altında bir yükseltiye sahiptir (KUZKA 2011: 64).

Sinop'un bu coğrafi konumu ve yüzey yapısı, kentin iklimi üzerinde de etkilidir. Kentin iklimi Doğu Karadeniz ve Batı Karadeniz iklimi arasında bir geçişkenlik gösterir. Sürekli esen rüzgârların etkili olduğu kentte yılın büyük bölümü nemli ve yağışlı geçmektedir. Karadeniz ikliminin daha az hissedildiği ilin güney tarafında yağışlar ve sıcaklıklar azalır (KUZKA 2011: 66).

Yapılan araştırmalarda ilk yerleşim izinin kalkolitik (M.Ö. 4500-3000) çağa kadar uzandığı görülen Sinop (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 2013: 41), tarihsel süreçte Anadolu'nun kuzeyindeki en uç noktası olan İnceburun'a doğu yönünde bağlanan Boztepe Burnu kıstağında bir kale-kent olarak kurulmuş ve tarih boyunca doğu yönünde gelişmiştir. Tarihsel süreçte kale dışına pek taşmayan bir liman kenti özelliği taşıyan Sinop, antik çağdan beri parlak ve yoğun bir ticari ve kültürel yaşantıya sahip olmuştur. Bu özelliğini Bizans, Selçuklu, Çandaroğlu ve Osmanlı yönetimlerinde de korumuş, ayrıca kale ve tersanesi ile bölgenin en önemli askeri üslerinden biri olmuştur. Bu askeri ve stratejik konumunu 1853 tarihli Sinop Baskınından sonra kaybetmeye başlayan kentteki gelişim süreci, güneydoğu ve batı yönündeki kentleşme ile surların dışına taşmıştır (T.C. Sinop Valiliği, 2018).

Nüfus açısından Türkiye'deki küçük kentlerden biri olan Sinop'un nüfusu 207.427 kişi (TÜİK, 2018) olup, yetersiz ekonomik koşullar nedeniyle sürekli göç veren bir ildir³. Kentin ekonomik ve sosyal gelişmesi son dönemde her ne kadar turizm, kültür ve eğitim üzerine konumlandırılrsa da kentin turizm tesisleri yönünden alt yapısı oldukça zayıftır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018). Söz konusu tesisler deniz, kum ve güneş üçlüsünden oluşan kitle turizmine yönelik hizmet vermektedirler. Görüşmeler esnasında paydaşlardan G-1 bu rakamları teyit eder biçimde "Sinop bir turizm kenti değil kendine bunu vizyon biçmiş bir kent... Bunu değiştirmek için kimsenin ajandasında bir şey yok" demiştir. Sinop İlinde Turizm İşletme (Bakanlık) Belgeli Tesislere geliş, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranına bakıldığında Sinop'taki otellerin doluluk oranı (örneğin 2019 yılı için %33,14) oldukça düşüktür (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). Sahada yapılan görüşmelerde, tüm paydaşlar otellerdeki doluluğun yazın %100'e ulaştığını, fakat Eylül sonu itibarıyla keskin bir düşüşe geçtiğini belirtmişlerdir. Yaz sezonunun kısalığına bağlı olan bu durum nedeniyle yeni otel yapılması konusunda yatırımcılar isteksiz davranmaktadırlar.

Sinop'taki turist yoğunluğunun önemli bir kısmını belediye belgeli konaklama tesisleri çekmekle birlikte (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020) önemli miktarda konaklama neredeyse tamamı kayıt dışı bir şekilde çalışan ve ev pansiyonculuğu olarak hizmet veren günlük kiralanılan evlerde yapılmaktadır. G-1'in belirttiği üzere yaz sezonu boyunca oldukça yüksek bir doluluğa sahip olan bu pansiyonların sayılarının 500'ün üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.

Yapılan görüşmelerde tüm paydaşlar Sinop'u ziyaret eden turistlerin öncelikle deniz, kum, güneş için geldiklerini, alternatif turizm türleri için yapılan ziyaretlerin ikinci planda kaldığını vurgulamışlardır. Bu durum yaz sezonunun kısalığı ile birlikte dikkate alındığında otellerin doluluk oranlarındaki düşüklüğü açıklamaktadır. Sinop'ta deniz turizmi özelinde öne çıkan alanlar (KUZKA 2011: 70-71) şunlardır: Karakum il merkezine 15 km. mesafedeki Karakum doğal plajı ve siyah iri taneli kumları ile ünlenmiş bir kumsaldır. Bu kumsalın çevresinde kamu ve özel kişilere ait otel, tatil köyü, kafe, restoran, bungalov evler ile karavan ve çadır alanları mevcuttur. Hamsilos Koyu Sinop merkeze 11 km. mesafedeki bu koy küçük bir akarsuyun ağzında yer alan 300-400 m.'lik bir deniz girintisi olup, 1991 yılında Kültür Bakanlığı tarafından birinci derece doğal sit alanı ilan edilmiştir. Söz konusu alan sadece yüzme açısından değil, doğa turizmi açısından da oldukça önemli bir yerdir.

³ (KUZKA 2011: 66). Bununla birlikte çevre illerden ve köylerden bir göç hareketi olduğu bilgisi yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Bunu TÜİK verileri de doğrulamaktadır. Örneğin 2017 yılında Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre 207.427 nüfuslu olan kent 11.015 kişi göç almış, 10.086 kişi göç vererek net göç 929 kişi ve net göç hızı % 4,5 olmuştur (TÜİK, 2018).

Akliman Koyu, Hamsilos Koyu'ndan hemen önce Sinop merkeze yaklaşık 9 km. uzaklıkta olan 15-20 m. genişliğinde ve kilometrelerce uzunlukta denize girmeye son derece müsait olan, motel, piknik alanları, mesire yerleri ve kamp alanları gibi olanakları bulunan önemli bir destinasyondur.

Merkez ilçeye bağlı bir köy olan Sarıkum'da 4 km. uzunluğunda bir plaj mevcuttur. Ayrıca Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilen bu bölge, sahip olduğu Sarıkum Gölü ve Kuş Cenneti gibi alanlarla alternatif turizm açısından da önem taşımaktadır.

3.2. Sinop'taki Alternatif Turizm Destinasyonları

Sinop ilini ziyaret eden turistler öncelikle deniz, kum ve güneş temelli kitle turizmine ilgi duysalar da il, alternatif turizm açısından birbirinden kıymetli destinasyonlara sahiptir. Çalışmanın bu bölümünde öne çıkan alternatif turizm destinasyonları incelenecektir.

3.2.1. Kültür Turizmi

Sinop'ta deniz, kum, güneş üçlüsünden sonra en çok dikkat çeken turizm türü kültür turizmi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda kentte bulunan Tarihi Cezaevi en çok ziyaret edilen yerdir. Görüşmeler esnasındaki tüm katılımcılar, Sinop'a gelen turistlerin büyük çoğunluğunun ilk uğrak yeri olarak tarihi cezaevini vurgulamışlardır. Sinop'a turlar ile gelen ziyaretçiler kente kültür turizmi için gelmekte ve en çok Tarihi Cezaevini ziyaret etmektedirler. Çoğu Sinop'ta konaklamayan bu turlar arkeoloji müzesini ve/veya etnografya müzesini ziyaret etmemektedirler. G-1 ve G-6'nın vurguladığı üzere bu durumun da temelinde ildeki konaklama imkânlarının çok kısıtlı ve özellikle yaz sezonunda oldukça pahalı olması yatmaktadır. Bir diğer önemli etken ise tur operatörlerinin programlarıdır. Bu durumu G-6, *"Turlar arkeoloji müzesine ve/veya etnografya müzesine gelmiyor. Tur programı içinde bunlar yok. Bu turların çoğu Sinop'ta konaklamıyor. Sinop bir uğrak noktası ve kısıtlı bir süre kalıyor. Turlar bizi yolda arıyorlar; akşamüzeri 05:00, 05:30 gibi. Aman cezaevini kapatmayın! Programımızda var. Ta Bursa'dan çıktık..."* şeklinde ifade ediyor.

Yabancı turistlerin tercihleri müze seçimi konusunda farklılaşıyor. Kente 2013-2015 yılları arasında kruvaziyer ile gelen yabancı ziyaretçiler özellikle arkeoloji ve etnografya müzelerini tercih etmişlerdir. Ancak kruvaziyer ziyaretlerinin kesilmesinden sonra her iki müzenin ziyaretçi sayısında ciddi bir düşüş görülmektedir. G-7 *"Sinop'a kruvaziyer turizminin gelmesinin Ukrayna'da yaşanan savaş ile ilgili olduğunu, savaş nedeniyle Yalta limanına gidecek gemilerin rotasını geçici olarak bize kaydırmasından kaynaklanan geçici bir durum"* olduğunu belirtmiştir. Görüşmeler esnasında G-1 *"2019 yılında Sinop'a tekrardan kruvaziyerlerin geleceği, 2019 yılı için 12 kruvaziyer ziyareti planlandığı"* bilgisini vermiştir.

Müzeler dışında Sinop'ta öne çıkan başka kültürel varlıklar da bulunmaktadır. Söz konusu varlıklar⁴; UNESCO kültürel mirasının geçici listesinde bulunan sur duvarları, tarihi Boyabat Kalesi, 19. yy.da Osmanlı-Rus savaşları sırasında denizden gelen tehlikeleri önlemek amacıyla yapılan Sinop Yarımadası'nın güney doğusunda bulunan Paşa Tabyaları, Antik dönemden kalma Sülüklü Göl mevkiinde bulunan tarihi su kanalı, oldukça tahrip olmasına rağmen Bizans yapı tekniğinin güzel bir örneği olan Balatlar Klisesi'dir.

⁴ Görüşmeler sırasında kültür turizmüne değinen hemen tüm paydaşlar söz konusu varlıkların altını çizmiştir. Ayrıca Sinop'un kültürel, tarihî ve ekolojik değerleri için ayrıntılı bir özet için bk. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı-DKMPGM 2013: 46-52.

3.2.2. Kırsal Turizm ve Doğa Turizmi

Şekil 1’de de görüldüğü üzere kırsal alanlarda yapılan birçok turizm modeli için kapsayıcı olarak kullanılabilen kırsal turizm kavramı ve bununla ilintili doğa turizmi bakımından oldukça zengin bir potansiyele sahip olan Sinop, bu değerlerini yeterince turizme açamamıştır. Bu konuda, görüşme yapılan paydaşlar arasında bir fikir birliği vardır. Çalışmanın bu kısmında özellikle paydaşların daha çok vurguladığı ve görece turizmin etkin olarak yapıldığı veya kısa dönemde yapılmasının planlandığı bölgelere yoğunlaşılacaktır.

Sinop Merkeze 14 km. uzaklıkta olan Hamsilos Tabiat Parkı, Hamsilos Koyu (Hamsaroz) ve Aklıman Koyu gibi eşsiz güzellikte iki limanı barındırmaktadır. Bölge, sahip olduğu bataklık-kumul-deniz ve ormanlık alanları ile zengin biyolojik çeşitliliği nedeniyle kentin en önemli destinasyonlarından biridir. Birinci derece doğal sit alanı olan tabiat parkı sınırları içinde 6 adet endemik, 12 adet de tıbbi amaçlı kullanılabilen bitki türü mevcuttur (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı-DKMPGM 2013: 98-110).

G-9’un da vurguladığı üzere “Sinop’a gelen doğa ile ilgi ziyaretçilerin ve turistlerin mutlaka ziyaret etmek istedikleri yerlerin başında gelen Hamsilos Tabiat Parkı” sahip olduğu doğal yapısı ve konumu nedeniyle birçok turizm çeşidine imkân vermektedir. Özellikle; botanik gezileri, doğa yürüyüşleri, bisiklet turları, koşu, fotoğraf çekimi, böcek ve hayvanları inceleme, kuş gözlemciliği, piknik, deniz gibi aktiviteler açısından önemli bir potansiyele sahiptir (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı-DKMPGM 2013: 100). G-10’un belirttiği üzere “Hamsilos Tabiat Parkı’nda son iki yılda doğal yapıyla uyumlu şekilde seyir terasları, yürüyüş yolları, tuvalet, mescit vb. sosyal tesisler yapılmış; piknik üniteleriyle birlikte gününbirlik ziyaretçiler için yeni bir kullanım alanı oluşturulmuştur. Ancak işletmesinin olmadığı için kaç kişinin kullandığı ile ilgili güncel bir bilgi bulunmamaktadır.”⁵

Hamsilos’tan sonra her türlü kırsal turizm türü için en çok dikkat çeken alanların başında Sarıkum Tabiatı Koruma Alanı gelmektedir. Söz konusu alan, Sinop merkeze 21 km. uzaklıkta olan Sarıkum Köyü sınırları içinde 785 hektarlık bir sahadır. 785 hektarlık alanın 102 hektarı lagün gölü, 82 hektarı bataklık, 385 hektarı ormanlık ve 216 hektarı ise açık alandan oluşmaktadır. Zengin biyolojik çeşitlilik ve kaynak değerlerine sahip; deniz, kıyı, kumul, göl, sulak alan ve orman ekosistemlerini barındırmasından dolayı 1987 yılında Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilmiştir.

Farklı ekosistemlerin dar bir alanda bulunmasıyla öne çıkan Sarıkum Tabiatı Koruma Alanı, birçok canlı türünü de barındırmaktadır. Bölge özelinde en çok öne çıkan türler Dikkuyruk Ördeği, Karaca, Yabandomuzu, yırtıcı ve ötücü orman kuşları, kartal türleri, kış göçmeni ördek türleri ve gececilerdir. Ayrıca bölgede 17 endemik bitki türü ve 30’dan fazla kelebek türü bulunmaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı-DKMPGM 2013: 88-93). G-7’nin belirttiği üzere “Türkiye’de bulunan 500’e yakın kuş türünün 250’sinden fazlası Sarıkum kuş gözlem evinde mevcuttur”.

Sarıkum Tabiatı Koruma Alanı özellikle; kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşleri, bisiklet turları, fotoğrafçılık, botanik gezileri, ekosistem tabanlı doğa eğitimi programları ve bilimsel geziler ile botanik gezileri gibi alternatif turizm türleri açısından oldukça avantajlıdır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı-DKMP 2013: 90). Ayrıca G-3’ün de vurguladığı üzere “burada bulunan Sarıkum Köyü ev pansiyonculuğu konusunda teşvik

⁵ Bununla birlikte 2013 tarihli T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı - Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Sinop Doğa Turizmi Master Planında yaklaşık 100.000 kişilik bir ziyaretçi talebi olduğu belirtilmiştir.

edilirse” Sinop’taki turizme sağlanacak katkının yanı sıra, hem köydeki üreticiler tarım dışında turistlerin konaklamasından ek gelir elde edecekler, hem de ürettikleri ürünleri ilk elden aracısız olarak turistlere ve/veya ziyaretçilere satma olanağına kavuşacaklardır.

Kuş gözlemciliğine dayalı bir şekilde bölgede turizmin gelişmesine katkı sağlanması açısından G-1’in de belirttiği üzere *“sahada kuş gözlem kuleleri yapılmış katı atık sorunu kısmen çözülmüştür”*. G-9’dan ise *“bölgede tabela, bilgi panosu, ikaz vb. işaretlemelerin kurulduğu, lakin ziyaretçi merkezi ile hayvanlar için rehabilitasyon merkezinin yapımının tamamlanmasına rağmen açılmadığı”* bilgisi alınmıştır. Bölgede özellikle kuş gözlemciliği başta olmak üzere yukarıda vurgulanan alternatif turizm türlerinin teşvik edilerek sürdürülebilir ve etkin bir şekilde hayata geçirilmesi, Sinop’taki turizmin gelişmesine ve turizm sezonunun tüm yıla yayılmasına katkı sağlayacaktır.

G-6’nın da belirttiği üzere *“özellikle tur operatörleriyle gelen turistler tarafından en çok ziyaret edilen turistik mekânlardan biri de Erfelek’teki Tatlıca Şelaleleri’dir”*. Sinop ili Erfelek ilçesi Tatlıca köyü sınırları içinde kalan bu tabiat parkı ilin en önemli kırsal turizm destinasyonlarından biridir. G-10’un dikkati çektiği üzere *“yılıda yaklaşık 200.000 kişinin ziyaret ettiği, uzun süredir yatırım yapılan ve yapılmaya devam edilen yerlerden biridir. Bununla birlikte ulaşımda halen biraz sorun bulunmaktadır”*. Tabela, bilgi panosu, ikaz vb. işaretlemeler yapılmış olmakla birlikte alandaki tuvalet, otopark düzenlemeleri vb. temel ihtiyaçların karşılanması için gerekli altyapı zayıftır. Özellikle Mayıs sonu veya Haziran başından, yılsonuna kadar keyifle gezilebilse de asıl yoğunlaşma yaz aylarında olmaktadır.

İrili ufaklı peş peşe sıralanan 28 adet şelaleden oluşan bu tabiat parkı, ziyaretçilere botanik gezileri, doğa ve dağ yürüyüşleri, şelale tırmanışı, koşu, fotoğraf çekimi, böcek ve hayvanları inceleme, kuş gözlemciliği, piknik, gibi farklı turizm türlerini sunma potansiyeline sahiptir (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı-DKMP 2013: 111). G-11, özellikle *“Erfelek bölgesindeki şelaleler ve üstündeki yürüyüş parkurlarının, sonbaharda çok güzel olduğunu, doğa ve dağ yürüyüşü yapanlar tarafından ilgi gördüğünü”* vurgulamıştır. G-9 da alana fotoğrafların ilgisini vurgulamaktadır:

“Özellikle fotoğrafçılıkla ilgilenen turistler ilkbahar ve sonbahar aylarında bölgeye rağbet gösteriyorlar. Söz konusu turistler Sinop Fotoğraf Amatörleri Derneği (SİFAD)’nin⁶ düzenlediği toplantılara katılanlar olabildiği gibi dernek üyeleriyle münferiden temasa geçen bireyler de olabiliyor. Özellikle sonbahar dönemindeki yaprak dökümü zamanı fotoğrafçıların en çok ziyarette buldukları dönemdir.”

G-1, G-9, G-13 ve G-19’un da belirttiği üzere yapılan yatırım ve düzenlemelerle büyük oranda çözülsün de Tatlıca Şelaleleri Milli Parkında özellikle yazın çok kalabalık gruplar geldiği için pet şişe başta olmaz üzere katı atık sorunu olabilmektedir.

Görüşmeler sırasında vurgulanan önemli destinasyonlardan biri de Bektaşğa Göleti⁷ ve çevresindeki tesislerdir. G-19’a göre *“restoran, kahvaltı, mangal ve kır düğünü gibi aktiviteler için yöre halkı tarafından da tercih edilen”* bölgede, G-11’in belirttiği üzere *“300 yatak kapasiteli bungalov tipi konaklama tesislerinin inşaatı devam etmektedir”*. Sinop il merkezine 17 km. uzaklıktaki bu yapay gölet, etrafındaki orman parçaları, yürüyüş yolları, yağmur barınakları, seyir teraslarıyla kırsal turizm açısından önemli bir çekim noktasıdır. G-10, *“planlama aşamasında son evreye ulaşan Çatak Kanyonu ve Akgöl Tabiat Parkı ile Gerze Sorkun Şelaleleri Tabiat Anıtının birkaç yıl içinde gerekli yatırımların yapılmasıyla etkin bir şekilde turizme kazandırılacağını”* vurgulamıştır.

⁶ Sinop Fotoğraf Amatörleri Derneği için bk. SİFAD, 2018.

⁷ Bektaşğa Göleti ve buradaki Park Yıldız Tesisleri için bk. Parkyıldız, tarih yok.

Ayrıca bu bölümde bahsi geçen alanlar dışında kırsal turizm ve/veya doğa turizmi başlığı kategorisinde değerlendirilebilecek; Boyabat ilçesindeki Bürnük yaylası, Durağan ilçesindeki Buzluk yaylası, Ayancık ilçesindeki Karlık ve Akgöl yaylaları, Türkeli ilçesindeki Hacıağaç, Bozarmut ve Kurugül yaylalarıyla, Sinop yayla turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bununla birlikte görüşmecilerin hemen hiçbiri münferit yapılan geziler ve yürüyüşler dışında buralarda turizm ile ilgili kayda değer faaliyetler olduğunu söylememiştir. G-7 *“ilan edilen parkurların olduğunu lakin altyapı çalışmaları olmadığı için bu şekilde kaldığını... Eğer hız verilirse bu yaylaların birkaç yıl içinde turizme açılabileceğini ancak hem talep olmadığını, hem de gündeme getirilmediğini”* belirtmiştir.

Sinop'ta yer alan önemli doğa turizmi türlerinden biri de mağaralardır. Bu bağlamda Ayancık İlçesindeki İnalıtı Mağarası ile Durağan İlçesindeki Buzluk Mağarası en çok dikkati çeken yerler olmakla birlikte söz konusu alanlara ulaşım G-5'e göre *“zahmetli ve görece uzun bir yolculuk gerektirmektedir”*. G-7 ise turizm açısından standartlara uygun ziyaret edilebilir tek mağara olarak İnalıtı Mağarasını vurgulamış; Buzluk Mağarasının turistik amaçlı ziyaret edilebilir olmadığını ne kadarlık bir alanı kapladığı ve derinliği hakkında net bir bilginin bulunmadığını belirtmiştir. Son olarak Sinop'taki önemli doğal güzelliklerden biri olan Boyabat ilçesindeki, ilçe merkezine 15 km uzaklıktaki, Bazalt Kayalıkları da gerek Boyabat'taki konaklama imkânlarının kısıtlılığı gerekse Sinop merkeze uzaklığı nedeniyle yeterince tercih edilmeyen destinasyonlardandır.

3.2.3. Spor Turizmi

Sinop ilinde profesyonel, amatör ya da tamamen turistik amaçlı birçok spor dalının yapılabilmesi mümkündür. Bunlardan özellikle yelkencilik, off road, motor sporları ve yamaç paraşütü öne çıkmaktadır. G-7 *“hemen hemen bütün spor federasyonlarının etkinlikleri için gözlerini Sinop'a çevirdiklerini ancak ilin alt yapı olarak zayıf kalmasından dolayı bu etkinliklerinin sürdürülebilirliğin düşük olduğunu”* belirtmiştir.

2018 yılında Türkiye off-road şampiyonluğunu elde eden Sinop'ta G-5'in belirttiği üzere *“2007 yılından beri her yıl 2 tane (en kötü 1 tane) off-road yarışması düzenlenmektedir. 2018 yılında son etabın gerçekleşmesinden dolayı katılım sayısı görece az olmuştur. 700-800 kişi; ancak ara etaplarda katılımcı sayısı 1000 kişiye kadar ulaşmaktadır”*. Hem federasyonun tercihlerinden hem de etapların uygunluğu sebebiyle Haziran, Temmuz, Ağustos ayları ile Eylül ayı sonlarına kadar yarışların düzenlenmemesi turizm sezonunun uzatılması açısından kente önemli bir katkı sağlamaktadır. Bunun dışında G-5'in vurguladığı üzere *“Sinop'ta 3 yıldan beri gerçekleştirilen motor sporları festivali de kentin tanıtımına katkı sağlamaktadır. Ağustos ayında yapılan bu festivallere katılanlar kamp yaptıkları için oteller üzerinde bir talep baskısı”* yaratmamaktadırlar.

G-16'ya göre *“kentte bulunan Sinop Karadeniz Yelken İhtisas Kulübü esas olarak gençlere deniz ve yelken sporunu sevdirmeyi hedeflese de”* G-14 ve G-15'in belirttiklerine göre *“gerek zaman zaman ulusal yelken yarışlarının Sinop'ta yapılmasına neden olmasıyla, gerekse yetişkinler için verdikleri özel dersler ve kurslarla kentin turizmine sınırlı da olsa katkı sağlamaktadır”*. Sinop özelinde rüzgâr şartları açısından yetişkinler ve profesyoneller için her mevsim yelken sporu yapmak mümkün olmakla birlikte özellikle Mayıs ve Ekim ayları arası yelken sporu için hava şartları en elverişli dönemdir. Genellikle ölü sezonlarda gerçekleştirilen yelken yarışlarının bir ayağının en azından 2 yılda bir Sinop'ta gerçekleştirilmesi ilin turizmine önemli bir katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte G-14'ün belirttiği üzere *“bu yarışların Sinop'a çekilmesi için sponsorlar bulunması ve/veya yerel yönetimlerden STK'lardan mali destek alınması da gerekmektedir”*.

Son olarak Sinop'un ilçelerinde yeni yeni başlayan yamaç paraşütü de sportif turizm kapsamında değerlendirilmesi gereken faaliyetlerdir. Görüşmeler esnasında G-5 "Boyabat'ta 2 yıldır yamaç paraşütü yapıldığını" belirtirken G-7 "yamaç paraşütü ile ilgili parkurların Gerze ilçesinde ilan edilme aşamasına geldiğini" vurgulamıştır.

4. Sinop'un Alternatif Turizm Potansiyelinin SWOT Analizi

Kurumların, firmaların, sektörlerin uzun dönemli yaşamsal ve stratejik karar alma süreçlerinde yararlandığı analiz yöntemlerinden biri olan SWOT analizi, günümüzde birçok sahada kullanılmakla beraber özellikle büyük işletmelerde ve/veya sektörlerde yönetim ve pazarlama süreçlerinde kullanılmaktadır. Herhangi bir sektördeki, kurumdaki veya firmadaki çevresel şartları anlamak, planlamadaki ana konuların başında gelmektedir (Hill vd. 1997: 46-52). 1960'lı yıllardan beri stratejik karar vermede çok boyutlu bir araç olarak (Seth 2015: 6) oldukça fazla kullanılan ve nitel araştırmalara dayanan klasik SWOT analizi zaman zaman yanlış kararlar verilmesine neden olabildiği için eleştiri de almıştır (Coman vd. 2009: 5678; Phadermroda vd. 2016: 194). En temel düzeyde, SWOT analizi incelenen kuruluşun, sektörün, olgunun, tekniğin, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini (içsel faktörler) belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamakta kullanılan bir yöntemdir.

Sinop turizmi üzerine yapılan çalışmalarda sınırlı sayıda da olsa SWOT analizinin kullanıldığı görülmektedir. Bunlardan öne çıkanlar 2011 yılında KUZKA tarafından yapılan *TR82 Düzey 2 Bölgesi (Çankırı, Kastamonu, Sinop İlleri) Turizm Master Planı* (KUZKA, 2011), İpar ve Tırl tarafından yazılan *Sinop İlinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler* (İpar vd., 2014) adlı makale ve T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı - Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan *Sinop Doğa Turizmi Master Planı* (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı-DKMP, 2013) dır.

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
Kentin liberal kültürü ve diğer Karadeniz kentlerine göre daha dışa açık bir toplumsal yapıya sahip olması Kentte bulunan üniversitenin bünyesinde Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu bünyesinde lisans ve meslek yüksekokulları bünyesinde ön lisans düzeyinde turizm programlarının bulunması Sinop Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu bünyesindeki bir uygulama otelinin bulunması Eğitimli bir nüfusun olması Havalimanı Karayolu ulaşımı kolaylığı El değmemiş doğal güzellikler Tarihi yapılar ve güçlü kültürel miras Kent merkezinden 2 km uzaklaşılınca doğal alanların başlaması Küçük ve kompakt bir kent olması Sahip olduğu 250'den fazla kuş türü nedeniyle kuş gözlemciliği için ideal bir bölge olması Çoğu kayıt dışı da olsa çok yoğun bir şekilde	Kente gelen yoğun turist akımını karşılamakta sektörün yetersiz kalması Kentte yaz aylarında oluşan trafik sıkışıklığı ve otopark sorunu Tanıtım faaliyetlerinin zayıflığı ve hedef pazar seçimi sorunu Kentin, turizmi öncelikle planlanmaması Türkiye'nin ve Sinop'un Avrupalı ülkeler ve kentlerle karşılaştırıldığında, tarihi ve kültürel mekânları koruma konusundaki deneyim ve toplumsal bilinç eksikliği Kentte devam eden imar planı sorunu Nitelikli personel eksikliği Kentte turizme yönelik altyapı eksikliği (otel-konaklama, yeme-içme vb.) 5 yıldızlı otel bulunmaması Turizm sektörü için yatırımcı çekilememesi Kamu idaresinin turizme yeterince destek vermemesi ve kaynaklarının kısıtlı olması Mavi bayraklı sahil bulunmaması

ev pansiyonculuğunun yapılması Plaj voleybolu için tercih edilebilen kumsalların varlığı Motor sporları ve yelkencilik konusunda güçlü bir alt yapının varlığı Turların Sinop'a kültür turizmi için gelmesi Sinop sur duvarlarının UNESCO kültür mirasının geçici listesine girmiş olması Yamaç paraşütüne uygun bölgelerin varlığı Hamsilos, Erfelek, Sarıkum gibi tabiat parklarının ve tabiat koruma alanlarının varlığı Sınırlı da olsa var olan bir av turizmi deneyimi Turizm amacıyla kullanılacak yaylaların varlığı Birçok kırsal alanda bisiklet ve yürüyüş için uygun topografyanın bulunması Sahip olduğu orijinal peyzaj ve biyolojik çeşitlilik Türkiye'deki en mutlu kent olarak bilinmesinin getirdiği olumlu imaj Ortalama yaşam süresinin en uzun olduğu kentlerden biri olması Türkiye'deki en az trafik ışığına sahip olan kent olması Gerze ilçesinin Cittaslow (yavaş kent) ilan edilmesi	Turizmde çeşitliliğin olmaması; yaz sezonuna sıkışan deniz kum güneş turizminin ağırlığı Yaz döneminde otel fiyatlarının aşırı pahalılığı Sinop'un yol güzergâhı üzerinde olmaması Özellikle kent merkezi dışındaki alternatif turizm destinasyonlarına giden yollardaki altyapı eksikliği Turların çok azının konaklaması Yerli turistlerin arkeoloji ve etnografya müzelerini ziyaret etmemeleri İmar planında yüksek kapasiteli turizm tesisleri için yer olmaması Yoğun yapılaşmadan kaynaklı molozlar ve çevre kirliliği Marina eksikliği Yaylalarda konaklama imkânının olmaması Kent merkezinde aktif bir turizm enformasyon bürosunun olmaması Birçok turistik potansiyele sahip mekânın gerçek anlamda turizme kazandırılmaması Tabiat parkları gibi koruma alanlarındaki personel eksikliği Bazı yaylalarda elektriğin olmaması Sinop sur duvarları içindeki tarihi kent merkezinde dikey ve çarpık yapılaşma Yerel paydaşların üniversite ile yeterince işbirliğine girmemeleri
Fırsatlar	Tehditler
Dünyada her geçen gün başta kırsal turizm olmak üzere alternatif turizm türlerine yönelik artan talep Kruvaziyer turizminin tekrardan başlayacak olması Hemen hemen bütün spor federasyonlarının etkinlikler için Sinop'a ilgi duymaları Fotoğrafçılık derneği, yelken kulübü vb. STK'ların zaman zaman yaptıkları ulusal toplantılar Fotoğrafçıların yaz sezonu dışında özellikle ilkbahar ve sonbaharda Sinop'a gelmesi Bilgi teknolojileri ve coğrafi bilgi sistemlerindeki ilerlemeler	Kentteki yapılaşmaya yönelik rant kavgası sonucu Sinop'un tarihi dokusunun tahrip olması Aşırı korumacılığa dayalı uygulamalar ve/veya tercihler sonucu koruma-kullanma dengesinin doğru kurulamaması İşletmecilerin turizme nitelikli personel yetiştirmek için bakanlık tarafından açılan kurslara personellerini göndermedeki isteksizlikleri Karadeniz'deki balıkçılığın yaşadığı sorunlar Yaz döneminde nüfusun 4-5 kat artması Nükleer santralin yapılma süreci

	Hızlı ve kontrolsüz büyüme Turizmdeki paydaşların kendi aralarındaki çekişmeler Ziyaretçilerin çevreyi koruma bilinçlerinin olmaması Ormanlık alanlara kaçak moloz dökümü Kayıt dışı pansiyonculuğun yarattığı haksız rekabetin uzun dönemde turizmin gelişmesini olumsuz etkileme potansiyeli Yerel mimarinin korunması konusunda Sinop halkının hassasiyet göstermemesi Derin deşarj ve katı atıklar konusunda zaman zaman yaşanan çevresel sorunlar Turistik ürün ve hizmetlerin fiyatlarındaki pahalılık nedeniyle ziyaretçilerin tekrar Sinop'a gelme talebinin azalması Yaylacılığın azalma eğiliminde olması

Tablo 2: Sinop İli Alternatif Turizm Potansiyelinin SWOT Analizi

Sinop'taki turizm paydaşlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler sonucunda oluşturulan SWOT analizi tablosu incelendiğinde (Tablo 2), kentin alternatif turizm yönünden oldukça güçlü bir potansiyele sahip olduğu görülmekle beraber, genelde turizmin özelden ise alternatif turizmin gelişmesini zorlaştıracak birçok zayıflığı olduğu da dikkati çekmektedir. Sinop'un sahip olduğu zayıf yanların en azından bir kısmı eğer doğru politikalar uygulanabilirse kısa, orta ve uzun vadede çözülebilecek sorunlardır.

Kısa vadede ortadan kaldırılabilecek zayıflıkların başında nitelikli personel istihdamındaki eksiklik gelmektedir. Turizm işletmeleri özellikle yaz dönemlerinde, Sinop Üniversitesi, Turizm Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden ihtiyaç duydukları nitelikli personel açığını kapatabilirler. Ancak sahada yapılan görüşmelerde hemen hemen tüm görüşmeciler; bu işletmelerin Ege ve Akdeniz'deki işletmelerle kıyaslandığında yazın hem daha düşük ücret ödediklerini hem de öğrencilerin konaklama gibi taleplerini karşılamadıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle öğrenciler tarafından Sinop'un yaz aylarında çalışmak için tercih edilmediği bilgisini vermişlerdir. Öğrencilerin bu taleplerinin en azından kısmen de olsa karşılanması ihtiyaç duyulan nitelikli personel sorununu önemli oranda çözebilecektir. Özellikle kırsal turizm ve doğa turizmi açısından önem arz eden tabiat parkları gibi koruma alanlarındaki personel eksikliğinin giderilmesi, bu sahaların korunması ve kaçak moloz dökülmesi ile ziyaretçilerin bilinçsiz hareketleri sonucunda çevreye verdikleri zararı en aza indirmeye katkı verecektir. Görüşmeler esnasında hemen hemen tüm paydaşların vurguladığı kentteki imar planı sorunu ve tartışmaları sürdürülebilir bir turizmi önceleyerek sona erdirilebilir. Hiç mavi bayraklı sahili bulunmayan Sinop'ta, görüşmecilerin vurguladığı üzere, il genelinde bulunan 100 km. üzerindeki denize girilebilir sahillerin bulunduğu dikkate alındığında, uygun yerlere ivedilikle mavi bayrak alınması sağlanmalıdır. Sinop ili sınırları içinde birçok alanda gerçekleşen yasadışı moloz dökümlerinin engellenebilmesi için hafriyat işiyle uğraşan firmaların tüm araçlarına GPS takılarak bunların izlenmesi ve kurallara uymayanlara ceza kesilmesi sağlanabilir. Böylece kırsal alanların peyzajının korunmasına katkı verilebilir. Alternatif turizmle, turizm sezonunun yılın 4 mevsimine yayılması hedeflendiğinde kent

merkezinde, sahil kenarında 12 ay açık bir turizm enformasyon bürosunun kurulması gereklidir.

Orta ve uzun vadede turizmi önceleyerek yapılan imar planlarıyla uyumlu bir şekilde yarımada dışında yapılacak turizm tesisleriyle özellikle yazın karşılaşılan yoğun turizm talebi karşılanabilir. Ayrıca yapılan yeni tesisler tur operatörlerinin kentte çok daha fazla konaklamasına imkân sağlayacağından kentin turizmden elde edeceği gelir artacaktır. Turizm yatırımlarının ve kentin yarımada dışına kaydırılması kent merkezinde yaşanan trafik sıkışıklığı ve otopark sorununun çözülmesine de katkı sağlayacaktır. Kent dışındaki alternatif turizm destinasyonlarına giden yollar başta olmak üzere altyapı sorunlarının çözülmesi sonucunda turizm sezonunun uzaması sağlanacağından otellerin kışın düşen doluluk oranları yükselecektir.

Sinop'ta alternatif turizmin gelişmesi için kentin sahip olduğu güçlü yanlara odaklanılıp bunların turizmde sürdürülebilirliği önceleyerek geliştirilmesi ve/veya hayata geçirilmesi de gerekmektedir. Bu bağlamda kâğıt üzerinde belirlenmiş olan bisiklet ve yürüyüş güzergâhlarının hayata geçirilmesi, turizm amacıyla kullanılacak yaylalardaki bazı evlerin gerekli onarımlardan geçirilerek konaklama hizmetinin verilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca Sinop için önem arz eden sporlardan yelken ve yamaç paraşütüne odaklanılarak turizme daha fazla entegre edilmesine yönelik politikalar geliştirilmelidir.

Yapılan görüşmelerde paydaşların önemli bir kısmı nükleer santral yapılmasını bir tehdit olarak görmekte birlikte, bazıları daha gerçekleşmeyen bu yatırımın turizm üzerinde bir etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Sınırlı sayıda görüşmeci ise nükleer santralin turistlerde merak uyandırdığını ve Sinop'un tanınırlığını arttırdığını vurgulamışlardır. Zaman zaman ortaya çıkan derin deşarj ve katı atıklarla ilgili sorunlar turizmi ciddi şekilde tehdit etmektedir. Bu konuda yerel yönetimler ve üniversite işbirliği ile uzun vadeli bilimsel planlar çerçevesinde yatırımların hayata geçirilmesi uzun dönemde kentin sürdürülebilir turizmine katkı sağlayacaktır. Tablo 2'de görülen diğer tehditler konusunda ise yukarıda zayıf yönlere yönelik getirilen çözüm önerilerine ilaveten özellikle orta ve uzun vadede hem yerel hem de ulusal düzeyde eğitim verilmesi; yerel mimarinin ve kültürel mirasın korunması ile ziyaretçilerin çevreyi koruma konusundaki bilinçlerinin oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Son olarak fırsatlar grubunda bulunan, alternatif turizm türlerine küresel düzeyde artan talep, eğer gerekli altyapı yatırımları sağlanırsa Sinop'un uluslararası turizm pazarından daha fazla pay almasına imkân sağlayabilecektir. Paydaşlarla yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilere göre, 2019 yılından itibaren tekrardan kruvaziyer turizminin Sinop'a uğrayacak olması, başta arkeoloji ve etnografya müzesi ziyaretleri gibi kültürel turizme önemli bir katkı verecektir. Bu çerçevede orta-uzun vadede kente bir kruvaziyer limanının yapılmasına yönelik fizibilite çalışmalarının yapılması ve elde edilen sonuçlara göre kruvaziyer turizminin planlanması kentin turizmine önemli katkı sağlayacaktır.

Sonuç ve Öneriler

Özellikle deniz, güneş, kum turizmiyle ön plana çıkan Sinop, sahip olduğu bakir doğası, tarihi ve kültürel varlıkları, il sınırları içinde gerçekleştirilen birçok ulusal ve uluslararası spor karşılaşmalarıyla, önemli bir alternatif turizm merkezi olma olanağına sahip olmakla birlikte, bu değerlerini turizme yeterince kazandıramamıştır.

Kentte bulunan arkeoloji, etnografya ve tarihi cezaevi müzeleri, UNESCO kültürel mirasının geçici listesinde bulunan sur duvarları, tarihi Boyabat Kalesi, Paşa Tabyaları,

Sülüklü Göl mevkiinde bulunan tarihi su kanalı ve Balatlar Kilisesi kenti kültür turizmi açısından önemli bir çekim merkezi yapmaktadır. Bununla birlikte çalışmada da ortaya konulduğu üzere arkeoloji ve etnografya müzelerinin yerli turistler tarafından tercih edilmemesi, bu değerlerin yeterince turizme kazandırılmamasına neden olmaktadır. Bu bağlamda tur operatörleri ile görüşmeler yapıp, söz konusu müzeler tur programlarına dâhil edilebilir ve Sinop'u tanıtan reklam, broşür ve internet sayfalarında yer alan "Sinop'a gittiğinizde yapmadan dönmemeniz gereken şeyler" listelerine müzeler alınabilirse, kısa vadede söz konusu iki müzeye yönelik talep arttırılabilir. Ayrıca uzun vadeli bir süreçte Türk eğitim sisteminde tarih ve kültür turizmini olumlu anlamda etkileyecek şekilde müze ve müzecilik sevgisi aşılırsa sadece Sinop'ta değil tüm Türkiye'deki müze ziyaretlerinde önemli bir artış sağlanabilecektir.

Sinop'un bakir doğası birçok kırsal turizm ve doğa turizmi türü için kentin çekim merkezi olmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda il sınırları içinde birçok destinasyon dikkat çekmektedir. Hamsilos Koyu ile Aklıman Koyu gibi önemli destinasyonları içine alan ve kent merkezine 14 km uzaklıkta bulunan Hamsilos Tabiat Parkı, botanik gezileri, doğa yürüyüşleri, bisiklet turları, fotoğraf çekimi, böcek ve hayvanları inceleme, kuş gözlemciliği, piknik, koşu ve deniz gibi aktiviteler açısından ön plana çıkmaktadır.

Birçok canlı türüne ev sahipliği yapan ve dar alanda farklı ekosistemleri bir arada bulundurmasıyla öne çıkan Sarıkum Tabiatı Koruma Alanı, Türkiye'de bulunan 250'den fazla kuş türünü barındırdığı için özellikle kuş gözlemciliği açısından öne çıkmaktadır. Ayrıca doğa yürüyüşleri, bisiklet turları, fotoğrafçılık, botanik gezileri, ekosistem tabanlı doğa eğitimi programları ve bilimsel geziler ile botanik gezileri gibi alternatif turizm türlerine de ev sahipliği yapabilecek önemli bir destinasyondur.

Sinop'ta Tarihi Cezaevi ile birlikte en çok ziyaret edilen destinasyonlardan biri olan, Erfelek'teki Tatlıca Şelaleleri Tabiat Parkı özellikle turların önemli uğrak noktalarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Önemli ölçüde turizm yatırımı almakla birlikte, şelalelere giden yolun bazı bölümleri iyileştirilmeye ihtiyaç duymaktadır. Özellikle yaz aylarındaki ziyaretçi yoğunluğu nedeniyle, alandaki tuvalet, otopark düzenlemeleri vb. temel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik altyapı yetersiz kalmaktadır.

Çevresinde bulunan turistik tesislerin varlığıyla dikkat çeken Bektaşoğlu Göleti, hem kent merkezine 17 km mesafede bulunmasıyla, hem de etrafındaki orman parçaları, yürüyüş yolları, yağmur barınakları ve seyir teraslarıyla kırsal turizm açısından önemli bir çekim noktasıdır. Bunların dışında çalışmada vurgulanan diğer kırsal turizm destinasyonlarından İnaltı Mağarası dışındakiler gerçek anlamda aktive olmuş etkin bir şekilde hizmet veren destinasyonlar değildir.

Sahip olduğu coğrafi konumu ve doğal güzellikleri nedeniyle, hemen hemen bütün spor federasyonları zaman zaman etkinliklerini gerçekleştirmek için Sinop ile ilgilenseler de, ilde bulunan alt yapı eksiklikleri bu etkinliklerin sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Sinop özellikle yelkencilik, off road, motor sporları konusunda elde ettiği başarılar ve bu spor dallarındaki yarışmalara ve/veya festivallere ev sahipliği yapmasıyla öne çıkmaktadır. Söz konusu sportif aktiviteler kentin ulusal basındaki tanınırlığına da katkı yapmaktadır. Ayrıca son dönemde yeni yeni başlayan yamaç paraşütü de sportif turizm kapsamında değerlendirilmesi gereken faaliyetlerdendir. Bu çalışmanın sonucunda elde edilen veriler ışığında Sinop'taki alternatif turizmi geliştirmek için getirilebilecek öneriler aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Kentteki önemli sorunlardan olan trafik sıkışıklığı ve otopark yetersizliğini çözmeye yönelik stratejiler oluşturulmalıdır. Ciddi oranda çevresel sorun yaratan kaçak moloz

dökümü sorunuyla etkin mücadele edilmelidir. Bu bağlamda hafriyat işiyle uğraşan firmaların tüm araçlarına GPS takılarak bunların izlenmesi ve kurallara uymayanlara ceza kesilmesi sağlanabilir. İmar planları turizmi önceleyecek şekilde yeniden gözden geçirilmelidir. Kent merkezi tarihi yarımada dışına çıkarılmalıdır. Böylece vatandaşların günlük işleri için tarihi yarımadaya geliş gidişleri azalacak ve yarımadaadaki trafik sıkışıklığı ve otopark sorunu azalacaktır.

Turizm sektörü ile üniversite arasındaki işbirliği geliştirilmeli ve turizmin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünün Sinop Üniversitesi, Turizm Meslek Yüksekokulu'ndan temini konusunda hem öğrencileri hem de işletmeleri tatmin edecek bir uzlaşmaya varılmalıdır. Tabiat parkları gibi koruma alanlarındaki personel eksikliği acilen giderilmelidir. En kısa zamanda denize girilen yerlerde mavi bayrak almak için çalışmalara başlanmalıdır.

Koruma kullanma dengesi çok dikkatli gözetilerek kültürel ve tarihi mirasın gelecek kuşaklara en iyi şekilde aktarılmasını ve sürdürülebilirliği hedefleyen yeni bir turizm mastır planı hazırlanmalıdır. Yeni turizm tesislerinin yapılması konusunda yatırımcıları kente çekecek stratejiler ve teşvikler geliştirilmelidir. Kent dışındaki alternatif turizm destinasyonlarına giden yollar başta olmak üzere bu bölgelerin diğer altyapı sorunlarının çözümüne odaklanılmalıdır.

Alternatif turizm açısından önem arz eden kâğıt üzerinde belirlenmiş olan bisiklet ve yürüyüş güzergâhlarının hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. Turizm amacıyla kullanılabilecek yaylalardaki bazı evlerin gerekli onarımlardan geçirilerek konaklama hizmeti vermeleri sağlanmalıdır. Kayıt dışı ev pansiyonculuğunun kayıt altına alınmasına yönelik projeler geliştirilmelidir. Bu bağlamda söz konusu ev sahipleri ve bunlara aracılık eden emlakçıların örgütlenip kooperatif kurması teşvik edilebilir.

Yukarıdaki önerilerin ve yenilerinin hayata geçirilmesi için üç somut adıma ihtiyaç vardır. Birincisi Sinop'ta turizm ile ilgili tüm kamu ve özel paydaşların valiliğin ve belediyenin önderliğinde bir araya gelerek Sinop İli Turizm Komisyonu'nu kurmasıdır. İkinci olarak bu komisyon, tüm ilgi gruplarının katılacağı birkaç çalıştay düzenleyip Sinop'ta turizm ve özellikle alternatif turizm konusunda yukarıdaki önerilerin yer aldığı ve *Sinop Doğa Turizmi Mastır Planı'nın* geliştirildiği bir yol haritasını; yani Sinop İli Alternatif Turizm Planı'nı oluşturmalıdır. Somut etkinlikler listesinden oluşan bu planda her etkinliğin bütçesi, sorumlu kuruluşları ve gerçekleştirme zaman aralığı olmalıdır. Üçüncü ve en önemlisi ise planın komisyon yönetiminde ve tüm paydaşlarla birlikte adım adım uygulanmasıdır. Komisyonun aylık toplantıları ve tüm paydaşların katılacağı yıllık toplantılar neticesinde plan hem sürekli güncellenir hem de tüm ilgi gruplarının planı sahiplenmesi sağlanır.

KAYNAKÇA

- AYTUĞ, H. K. (2011). *Avrupa Birliği Ülkelerinde Tarımsal Turizm Uygulamaları ve Türkiye'de Gelişme Potansiyeli: Yeşilköy Örneği*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- AYTUĞ, H. K. (Kış 2016). "Avrupa Birliği Turizm ve Çevre Politikaları Bağlamında Doğu Karadeniz Yeşil Yol Yayla Turizminin Değerlendirilmesi". *Karadeniz Araştırmaları*. 52: 159-170.
- COMAN, A.-B. RONEN (2009). "Focused SWOT: Diagnosing Critical Strengths and Weaknesses". *International Journal of Production Research*. XLVII/20: 5677-5689.

- CONWEY, D.-B. F. TUMMS (2010). "Re-branding Alternative Tourism in the Caribbean: The Case for 'Slow Tourism' ". *Tourism and Hospitality Research*. X/4: 329-344.
- COOPER, C. vd. (2008). *Tourism: Principles and Practice*. Harlow, United Kingdom: Pearson.
- DEMOI, L. A. (1981). "Alternative Tourism: Towards a New Styl in North-South Relations". *Tourism Management*: 628-644.
- DIGENCE, J. (2006). "Religious and Secular Pilgrimage Journeys Redolent with Meaning". *Tourism, Religion and Spirituel Journeys*. (ed. Dallen Timothy-Daniel Olsen). New York: Routledge: 36-48.
- EGRESI, I. (2016a). "Alternative Tourism: Definition and Characteristics". *Alternative Tourism in Turkey - Role Potential Development and Sustainability*. (ed. Istvan Egresi). Cham, Switzerland: Springer International Publishing: 57-69.
- EGRESI, I. (2016b). "Globalization, Mass Tourism, and Sustainable Development". *Alternative Tourism in Turkey - Role, Potential Development and Sustainability*. (ed. Istvan Egresi). Cham, Switzerland: Springer International Publishing: 3-22.
- FLETCHER, J. vd. (2018). *Tourism: Principles and Practice*. Harlow, UK: Pearson.
- GÜNLÜ, E.-N. ŞAHİN (2007). "Turizmde Ürün Geliştirme ve Alternatif Turizm". *Genel Turizm Turizmde Temel Kavramlar ve İlkeler*. (ed. O. İçöz). Ankara: Turhan Kitabevi: 141-165.
- HILL, T.-WestbrookRoy. (1997). "SWOT Analysis: It's time for a Product Recall". *Long Range Planning*. XXX/1: 46-52.
- HOLDEN, A. (2008). *Enviroment and Tourism*. Londra: Routledge.
- İPAR, M. S.-A. TIRIL (2014). "Sinop İlinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler". *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*. VII/2: 45-54.
- KUZKA (Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı). (2011). *TR82 Düzey 2 Bölgesi (Çankırı, Kastamonu, Sinop İlleri) Turizm Master Planı*.
- KÜMBETOĞLU, B. (2015). *Sosyoloji ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- MACLEOD, D. V. (2005). "Alternative Tourism: A Compatative Analysis of Meaning and Impact". *Global Tourism*. (ed. William F. Theobald). Londra: Routledge: 123-139.
- MANYARA, G.-E. JONES (2007). "Community-based Tourism Enterprises Development in Kenya: An Explorations of Their Potential as Avenues of Poverty Reduction". *Journal of Sustainable Tourism*. XV/6: 628-644.
- MCGEHEE, N. G.-K. ANDERECK (2009). "Volunteer Tourism and She "Voluntoured": The Case of Tijuana, Mexico". *Journal of Sustainable Tourism*. XVII/1: 39-51.
- MILL, R. C. (1990). *Tourism The International Bussiness*. Singapore: Prentice-Hall International Editions.
- OVALI, P. K. (2007). "Kitle Turizmi ve Ekolojik Turizmin Kavram, Mimari ve Çevresel Etkiler Bakımından Karşılaştırılması". *YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*. II/2: 64-79.
- PAGE, S.-J. CONNELL (2006). *Tourism: A Modern Synthesis*. Londra: Thomson Learning.
- PEARCE, D. G. (1992). "Alternative Tourism: Concepts, Clasifications and Questions". *Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development of Tourism*. (ed.

Valene L. Smith-William R. Eadington). Philadelphia: University of Pennsylvania Press: 15-30.

PENDER, L. (2005). "Introduction". *The Management of Tourism*. (ed. I. Pender-R. Sharpley). London: Sage Publication: 1-3.

PHADERMRODA, B. vd. (2016). "Importance-Performance Analysis Based SWOT Analysis". *International Journal of Information Management*. 44: 194-203.

PIGRAM, J. J. (1992). "Alternative Tourism: Tourism and Sustainable Resource Management". *Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development of Tourism*. (ed. Valene L. Smith-William R. Eadington). Philadelphia: University of Pennsylvania Press: 76-87.

PONS, P. O. vd. (2009). "Introduction: Taking Mediterranean Tourists Seriously". *Cultures of Mass Tourism Doing the Mediterranean in the Age of Banal Mobilities*. (ed. P. O. Pons, M. Crang, P. Travlou). Burlington: Ashgate Publishing: 1-20.

POON, A. (1994). "The 'New Tourism' Revolution". *Tourism Management*. XV/2: XX-XX.

ROBINSON, M.-M. NOVELLI (2005). "Niche Tourism: An introduction". *Niche Tourism: Contemporart Issues, Trends and Cases*. (ed. M. Noveli). Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann: 1-11.

SETH, C. (2015). *SWOT Analysis*. Namur: 50Minutes.

USTA, Ö. (2008). *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara: Detay Yayıncılık.

VANHOVE, N. (1997). "Mass Tourism". *Tourism Development and Growth: The Challenge of Sustainability*. (ed. S. Wahhab-J. J. Pigram). New York: Routledge: 44-69.

WEARING, S. (2001). *Volunteer Tourism Experiences that Make a Difference*. Oxon: CABI Publishing.

YILMAZ, Ö. D. (2007). "Turizm Sektörünün Tanımı, Yapısı ve Özellikleri". *Genel Turizm, Turizmde Temel Kavramlar ve İlkeler*. (ed. O. İçöz). Ankara: Turhan Kitabevi: 1-20.

ZEYREK, A. N. (2008). "Besni'de Alternatif Turizm Potansiyeli". *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. VII/2: 451-466.

İnternet Kaynakları

PARKYILDIZ. (tarih yok). Erişim Tarihi: 07.11.2018.

<http://www.parkyildiz.com/>

SİFAD (2018). Erişim Tarihi: 07.12.2018.

<http://www.sifad.org.tr/news.php?readmore=73>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2020). Erişim Tarihi: 01.02.2020.

<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-201121/isletme-bakanlik-belgeli-tesis-konaklama-istatistikleri.html>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2018). "Tesis İstatistikleri". Erişim Tarihi: 06.08.2020.

<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-201131/tesis-istatistikleri.html>

- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 10. Bölge Müdürlüğü (2013). "Sinop Doğa Turizmi Master Planı".
- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı-Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (2013).
- T.C. Sinop Valiliği (2018). Erişim Tarihi: 10.11. 2018.
<http://www.sinop.gov.tr/cografya>
- T.C. Sinop Valiliği (2018). "Tarih-Sinop Şehri". Erişim Tarihi: 30.11.2018
<http://www.sinop.gov.tr/tarih>
- TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2018). "Turizmde Ürün Çeşitliliği". Erişim Tarihi: 26.11.2018.
<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-9872/turizmde-urun-cesitliliği.html>
- TOSUN, C. (2003). "Alternatif Turizm ve Turistik Ürün Çeşitlendirme Stratejileri: Hatay Örneği". *Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı* (3-4 Mayıs 2003). Erişim tarihi: 12.06.2019.
<http://cmyo.ankara.edu.tr/~iktisad/TURKONF/program.html>
- TÜİK (2018). "İllerin Aldığı, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı 1980-2017". 26.11.2018.
<http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>
- TÜİK (tarih yok). "Yıllara Göre İl Nüfuslar 200-2017". 30.11.2018.
<http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>